א מעלבערנער קל־וחומר

— דער דין איז: הכל שוחטין — זאָג איך א קאַלב — על־פּי־דין;
מען אַלע שעכטן; מען דאַרף קיין סמיכה נישט פון גאונים, קיין בריוו
פון רבנים, מען דאַרף גאָרנישט, — ווער עס וויל מעג שעכטן.

— שקר — ענטפערט מיר דאָס קאַלב — מען דאַרף זיין דערצו א
ייד א למדן, מען דאַרף קענען הלכות שחיטה, מען דאַרף קענען פּרווון
דעם חלף אויף דער צונג... איך מוז זיין פרום, אויסגעווייקט אין
מקוות, דערצו ערנסט מאַכן די ברכה און פאַרגלייזן די אויגן.

— האָסט א טעות, קאַלב, עס איז א בפירושע משנה? הכל־שוחטין!

— ניין — האַלט זיך דאָס קאַלב שטאַרק און איינן ביי זיינעם, —
נאָר אן אמתער שוחט און — דווקא נאָר אין שעכטהויז!

עס איז קיין וווּנדער נישט, וואָס ער זאָגט; ער האָט עס פון דער
מוטער געירשנט, מיט דער מילך געזויגן. איך האָב זיין מוטער, די צנועה,
געקענט; א חנעוודיקע בריאה און א פרומע; זי האָט שטאַרק געגלויבט אין
השגחה פרטית... איך האָב געזען ווי זי איז, גייענדיק אין גאַס, גלייך אויף
א דישעל ארויפגעקראָכן, ווי דער דישעל האָט איר די געדערעם דורך דער
פלייצע ארויסגעשטעקט; איך האָב געזען, ווי זי האָט געגוססט הענגענדיק
אויפן דישעל, און געהערט, ווי זי האָט ביי יציאת־נשמה געזאָגט: —

— אָרעמער דראַנג! צו ווייסט נישט, אַז מען טאָר נישט שלאָגן!?

נאָר איך קלוג קאַלב זאָגט נאָך, אַז עס איז א קל־וחומר, און דאָס
ווייס איך, און וועמען ער האָט געמיינט; און ער מיינט עס
ערנסט מיטן קל־וחומר:

— מה־דאַר — זאָגט ער — מה־דאַר א הונט, וואָס מען קען נישט
קוילען אויף בשר, וואָס איבער זיין פלייש מאַכט מען נישט קיין ברכה,
וואָס פון זיינע ביינער מאַכט מען נישט קיין גאָלדענע יוד, וואָס פון זיין
פעטס מאַכט מען נישט קיין קוגל, וואָס פון זיין פעל מאַכט מען נישט קיין
יריעות צו׳ן א ספר־תורה, בפרט קיין תפילין־פּעטור־אחד... מה־דאַר —
זאָגט ער — א הונט, וואָס מוז אינגאַנצן נאָר אויף רינדפּאיל, טאָר אים
קיינער נישט אָנרירן, נאָר א ייִ ן הזיגל און דווקא פּאַרטאָג, ווען דער
עולם שלאָפט נאָך, איך — על אחת כמה וכמה!

ח ע ר ם

כבוד יום־טוב האָט מען לעבעדיקע פיש געקויפט. אין א גרויסע,
גרין געמאָלטע שיסל, אָנגעפילט מיט וואַסער, ליגן צוויי גרויסע־
טע העכט און אביסל ווייטער, אין א שוואַרצער ערדענער
שיסל ליגן א פּאָר קליינע קאַרפּן.

דער עולם קומט נישט פון ים ארויס, נאָר דאַר פון א געוויינטלעכן
טייך, און עס איז זיי ענג אין שיסל.

די אָרעמע קליינע קאַרפּ אין שוואַרצער ערדענער שיסל האָבן
שוין לאַנג פון איר געוווּסט! זיי ליגן שוין אין דער
קלעם! וואָס דאָס קען זיין פאַר א תפיסה, און זיי האָבן צו קלערן
א גאַנצע שעה אויפן זייער קלעמער...

די אָרעמע קליינע פיש קאַרפּ שוין האָבן
שוין לאַנג פון איר געוווּסט! זיי ליגן שוין אין דער
ענגשאַפט, עס איז א בור און זיי האָבן צו קלערן!

נאָר די העכט אין דער גרויסער שיסל באַטראַכטן נישט
אין זייער מצב, זיי צעלאָזן זיך אַלע מאָל מיט א כוח
אין האַרמאָן גלאַט! העכט האָבן אייזערנע ניבורים
האָט יעדערער פון די צוויי געספּאַנענע
אויף יעדן פונקט פון שיסל, איינער עם איז
זיי זענען פאַרמאַכט פון אַלע זייטן!

נאָך — ד ע ר ש ש א ר ע ב ש ע ר ק ע
זיי פילן שוין די וואָגל, נאָר די שוואַכע העכטלעך אויגן זענען זיי
נאָך נישט!... און ראָס גלאַט איז גרין, עס איז גאַנץ ענגער צו קליינ־פּיר־
וואָסער... און דאָך קען מען נישט ארויס!

— עס איז א בישוף! מאַכט איין העכט איז א ליציטאַציע
אויף פּלאַפּטעס, האָבן אונדז די קאַרפּעט פאַרבישטפּט...

— א בישוף! איז דער צווייטער מורה. מאָרגן איז א
דאָס האָט אונדזער א ראָש א ד ע ר ש פּ ע ס ר ו ן!

. . . .

עס איז נישט לאַנג, און די נעץ האָט זיי פון וואַסער ארויסגעצויגן...
און זיי זענען אַרויף אויף דער לופט, זענען זיי בלעצלינג חלשות געבליבן!
זיי זענען שוין אין א פּאַראַמעטער געקומען צו זיך נאָר.

— ווי פּרי הייבט איז נאָכט געוואָרן! האָבן דעמאָלט ביידע צוואַמען

באמערקט, אין פאס איז ענג געווען, קוים זיך אויסצודרייען. עס האט קוים וואסער•אויף אטעם גענוגט. פון דעם פריערדיקן חלשות און שפעטערן שלעגן אטעמען זענען זיי ביידע פארדרימלט געווארן. עס האט זיך זיי פון אלעם, אפילו פון יריד, טעאטער און באלעט געחלומט, נאר קיין פאס האט זיי דער מלאך פון שלאף נישט געוויזן...

זיי האבן נישט געהערט — נישט דאס פאס עפענען, נישט דאס גערויש אין מארק! זיי האבן נישט געמערקט דאס ציטערן פון דער וואג, אויף וועלכער זיי האבן זיך געוואקלט בשעת ווען די פישערן האט זיך מיט דער קעבן געדרונגען... נישט געהערט ווי דאס שארפע צינגל האט זיי פארגעזעצט די ווידוי!

טיפער נאך זענען זיי איינגעשלאפן ביי דער קעכן אין קויבער. זיי האבן זיך אויפגעכאפט ערשט אין שיסל, אונטער דעם שטראם פריש קאלט וואסער. א גוטע שטונדע האבן זיי נישט־ווילנדיק געשלאגן קאפ אין וואנט, אצינד ערשט רעכענען זיי אויף כישוף...

— וואס טוט מען? פרעגט איינער דעם צווייטן.

די קארפן ווייסן, אז זיי זיצן תפוס... זיי ווייסן אויך אז עס איז עפעס געווען א לאנגע נאכט און זיי האבן זיך אויפגעכאפט אין שיסל. מן־הסתם — טראכטן זיי — האט מען אונדז פאלשע באנקאצעטל אונטערגעווארפן. עס וועט זיך אויסווייזן — קלערן זיי — מען דארף נאר מיט עמעצן א קלוג ערנסט ווארט רעדן!

זיי געבן זיך א קליינעם ווארף אין דער הייך, דערזען די העכט און — פאלן צוריק נישט טויט, נישט לעבעדיק.

— זיי וועלן אונדז אויפפרעסן! ציטערן זיי, זיי האבן זיך אביסל בארואיקט, ערשט דעמאלט, ווען זיי איז איינגעפאלן, אז די העכט מוזן אויך זיין אין תפיסה...

— דאס האבן ז י י אוודאי — מאכט איינער צום צווייטן — מיט פאלשע באנקאצעטל געהאנדלט!

— יא, ענטפערט דער צווייטער, נאר פון זיי קאן פארט די ישועה קומען! זיי וועלן נישט שווייגן... און מען וועט אונדז צוזאמען ארויסלאזן מיט גאטס הילף.

— און זיי וועלן אונדז באמערקן — און... אויך (מיט גאטס הילף) איינשלינגען! זיי האבן זיך מיט די זייטן פ ע ס ט ע ר צ ו ג ע ד ר י ק ט צו דער דנא פון שיסל.

אויף דער פארלאנג איז געשטאנען א קויבער מיט ציבעלעס.

— ווען מיר נעמען דעם פאדראד און רייניקן אויס די פלאטקעס, וואלטן מיר אזוינע נאלדענע ארדער געקריגן, — מיינט א העכט.

— מיר וועלן נאך, אי״ה, קריגן, — ענטפערט דער צווייטער, עס איז טאקע א כישוף, נאר...

— וואס נאר?

— עס איז דא אן עצה!

— זאג...

— עס איז אפילו א בושה... נאר... איך מוז דיר זאגן... מען דארף — ד א וו ע נ ע ן ... שטאמלט ער ארוים — דאס איז די בעסטע רפואה קעגן כישוף!

— דאווענען?! אפשר!

און ביידע העכט דערמאנען זיך, אז זיי האבן שוין יארן לאנג נישט געדאווענט... זיי געדענקען נישט א ווארט.

— אשרי... הייבט איינער אן.

— אשרי... זאגט דער צווייטער נאך, און שטיי! מער נישט א ווארט.

— אוי, ווילט זיך מיר דאווענען — קרעכצט הויך דער ערשטער.

— מיר אויך, — איז מודה דער צווייטער, דען סוף כל סוף זענען מיר דאך אויך נאר פיש!...

עס עפנט זיך א טירל אין וואנט און צוויי קעפ ווייזן זיך אינעם חלל. איינער א פארטרונקענער מענער־קאפ און דער צווייטער א פרויען־קאפ אין פאפילאטן.

— א! פרייט זיך דער מענער־קאפ, עס וועט זיין א פרייליכער יום־טוב! העכט... קארפ... אל־דאס גוטס...

— ווי דען! איך האב נאך נאך פלייש געשיקט!

— מיין קלוג ווייבל! שמייכלט דער מענער־קאפ.

— נא! נא! נאר אן דעם...

און די קעפ פארשווינדן.

— הערסט — מאכט איין העכט — עס זענען דא קארפן אויך!

— זיי איז בעסער פאר אונדז!

— מיט וואס?

— ערשטנס, האבן זיי דא קיין פאדראדן נישט, און זענען פרייע

פייגל; צוווייטנס — קענען זיי זיך ווארפן... ווען זיי געבן זיך א גוטן ווארף, וואלטן זיי אהיים אין טייך צוריק!

— אמת?

— און עס וואלט אפשר פון דארט אונדז אויך א טובה ארויסגעקומען, ווארט, מיר וועלן פרווון!

— קארפן! רופט אויס דער העכט. ביידע קארפן זענען פלוצלינג ארויפגעשווומען און האבן ארויסגעשטעקט די קעפ איבער די שיסל.

דער העכט האט זיך ארויסגערוקט אנטקעגן —

— שלעכט ברידער! מאכט ער.

— שלעכט! ענטפערן די קארפן.

— ביטער?

— ביטער!

— ווייניק וואסער?

— אוי, ווייניק!

— און פארשטונקען?

— עיפוש!

— נישט מעגלעך דא צו לעבן?

— נישט מעגלעך!

— מען דארף צוריק אהיים, אין טייך אריין?

— מען ... דארף!

— מען האט נאר אין טייך פארגעסן!

— פארגעסן!

— א זינד!

— א רציחה!

— לאמיר זיך קלאפן על־חטא!

די העכט גלעטן די בייכער אויפן ראנד פון שיסל; די קארפן שלאגן זיך ערנסט קאפ אן וואנט, אז עס הילכט!

— מען דארף אהיימשפרינגען — מאכט ווייטער דער העכט.

—שפרינגען!

— נו !

דער העכט קאמאנדירט און די קארפן זענען ארויס פון שיסל אויף דער פאדלאגע... און זיי ליגן נישט טויט, נישט לעבעדיק.

— איך האב גארנישט געוווסט, מאכט דער צווייטער העכט, אז דו ביסט אזא בעל־דברן, עס רינט דאך דיר האניק פון מויל! —

די קארפן דערוויל קרעכצן —

— רוקט אייך! קאמאנדירט ווייטער דער ערשטער העכט.

די קארפן גיבן נאך א קליינעם שפרונג.

— אוי, — קרעכצן זיי, — מען זעט נאך נישט קיין טייך, און די ביינער ברעכן, און אטעם פעלט...

— רוקט אייך, נעמט צוזאמען די רעשט כוחות! עס איז שוין נישט ווייט, גיט נאך א שפרונג!

נאר די קארפן הערן שוין נישט.

די קארפן גוססן אויף דער פאדלאגע, און די העכט שפארן זיך; ביידע זענען מודה, אז ביי א רעכטן שפרונג קען מען קומען צוריק אין טייך אריין; נאר א י י נ ע ר זאגט, אז מען דארף דערצו אנדערע פיש, נישט קיין פאדלע קארפן, וואס קאנען נאר שפרינגען אין וואסער, וואס קאנען נישט אויסהאלטן א פאר שעה אן אטעמען און עסן, אז מען דארף דערצו — עלעקטרישע פיש!...

און דער צ ו ו י י ט ע ר מיינט, אז דווקא נאר קארפן! נאר מען דארף א סך, א סך קארפן! און אויב 100.000 וועלן שפרינגען, וועט איינער טרעפן, און אז איינער וועט טרעפן, הא! הא!